

JAARVERSLAG 2008

VERENIGING VOOR NATUUR EN MILIEU

"DE VECHTSTREEK"

Inleiding

Het jaarverslag bestaat uit een algemeen deel over de vereniging als geheel, gevolgd door de afzonderlijke verslagen van de werkgroepen.

Jaarvergadering

De jaarvergadering vond plaats op 19 maart 2008. Een verslag vindt u elders in deze Meander.

Ledenbestand

Per 31 december 2008 telde de vereniging 233 leden (dit was 227 in 2007).

Bestuur

Het bestuur heeft zorggedragen voor de organisatorische en huishoudelijke zaken zoals het samenstellen van het activiteitenprogramma. Ook heeft het bestuur, samen met werkgroepleden, ingespeeld op diverse actuele en bestuurlijke zaken. Deze zijn beschreven in de paragrafen "beleidsaspecten", "overige activiteiten" en in het jaarverslag gebiedsbescherming.

Het bestuur is negen maal in vergadering bijeen geweest.

In dit verslagjaar heeft het bestuur vooral gewerkt aan het vorm en inhoud geven van de visie zoals gepresenteerd door onze voorzitter bij zijn aantreden. Door het initiëren van en deelnemen aan vele overleggen, bijeenkomsten en projecten van overheden, laat de vereniging zich zien als gesprekspartner voor diverse onderwerpen die binnen onze doelstellingen vallen. Het maandelijks bestuurlijk overleg met gemeente is daarin een vaste waarde geworden.

Beleidsaspecten

Het bestuur probeert in een vroeg stadium gesprekspartner te zijn bij plannen en projecten van de diverse overheden (provincie, gemeenten, waterschappen) en andere organisaties. In het verslagjaar ging het om de volgende onderwerpen:

- 15 januari – Publiek debat "Overijsselse Vecht/natuurlijke laaglandrivier", georganiseerd door Initiatiefgroep IJssel/Vecht
- 16 april – "Duurzaam Ommen", netwerkbijeenkomst georganiseerd door onze Vereniging i.s.m. Natuur en Milieu Overijssel en met medewerking van de Gemeente Ommen. Diverse lokale (maatschappelijke) organisaties leverden bouwstenen voor het op te stellen gemeentelijke milieubeleid in 2008.
- 27 juni – Veldsymposium "Overijsselse Vecht/natuurontwikkeling", georganiseerd door Natuur en Milieu Overijssel
- 29 augustus – Symposium "Klimaatdebat", Provinciehuis Zwolle.
- 2 september - Bijeenkomst "Ontwikkelingsperspectief Noordoost Overijssel" te Ommen. (Provincie, gemeenten, waterschappen en maatschappelijke organisaties)
- 17 november - Ecologenoverleg N340 (weg Varsenerviaduct-Zwolle). Kennisinbreng ter voorbereiding van de milieu effect rapportage (MER N340).
- 2 oktober - "Beleidskader agrarische bedrijven Ommen". Inbreng in het gemeentelijke landbouwbeleid, waarbij centraal staan natuur en milieu en de impact van regelgeving op de ontwikkelingsmogelijkheden van de landbouw in Ommen.
- 3 oktober – Symposium "De verbindende kracht" te Lattrop door Staatsbosbeheer, ter gelegenheid van afscheid Fons Eijnsink.

- diverse werkgroepbijeenkomsten N340. De vereniging is vertegenwoordigd in de Werkgroep N340, die door de provincie is ingesteld. Het verenigingsstandpunt is handhaving van het huidige tracé en de knelpunten oplossen binnen dit huidige tracé.
- diverse besprekingen Bestemmingsplan Buitengebied Ommen. Wij zijn vertegenwoordigd in de Klankbordgroep Bestemmingsplan Ommen. Hierin hebben diverse maatschappelijke organisaties zitting. Wij leveren natuur- en landschapinput voor het nieuwe bestemmingsplan (o.a. Natura 2000 en Ecologische Hoofdstructuur).
- diverse bijeenkomsten gemeentelijke Landbouw Ontwikkelings Gebieden (LOG). De vereniging heeft meegedacht in de ontwikkeling van Landbouwontwikkelingsgebieden. Daarbij is aandacht gevraagd voor vernieuwing en technisch slimme oplossingen ter voorkoming van milieuoverlast.
- diverse bijeenkomsten provinciaal project "Ruimte voor de Vecht" (lopend project), waarbij alle sectorbelangen worden gebundeld om uiteindelijk te komen tot een kwalitatieve verbetering van het Vechtdal als geheel en in het bijzonder een halfnatuurlijke laaglandrivier.
- diverse bijeenkomsten "Drukke en Rust in het Vechtdal" als onderdeel van het provinciale project "Ruimte voor de Vecht". Recreatieve ontwikkelingen naast kwetsbare natuurgebieden worden door alle groene groepen in het Vechtdal in kaart gebracht. Het is een initiatief van onze Vereniging, waarbij wij de coördinatie verzorgen door alle groenen krachten in het Vechtdal te bundelen. We leveren daarbij input bij de provinciale beleidsontwikkeling Ruimte voor de Vecht.

Communicatie en public relations

Diverse activiteiten zijn gericht op overdracht van kennis en het bekendmaken van de verenigingsactiviteiten.

We doen dat op de volgende manieren:

Kwartaalblad en website

Het kwartaalblad Meander bevat een weergave van verenigingsactiviteiten, achtergrondinformatie en dergelijke.

De website www.natuurenmilieudevechtstreek.nl (of www.vechtstreeknatuur.nl) biedt actuele informatie over verenigingsactiviteiten in digitale vorm maar er is ook oudere informatie te vinden in de archiefpagina's.

Thema-avonden en excursies

Het activiteitenprogramma bestond uit de volgende thema-avonden en excursies:

- 14 februari – thema-avond over Edelherten door Bas Worm
- 19 maart – lezing over de Vechtplannen van Staatsbosbeheer door Ruud Jonker
- 24 april – thema-avond over visotters door Egbert Beens van Staatsbosbeheer
- 16 mei – zangvogelcursus door Henk Ruiter
- 17 mei - zangvogelexcursie in Eerde door Henk Ruiter
- 3 oktober - thema-avond paddestoelen door Evert Ruiter;
- 4 oktober - paddestoelenexcursie in Eerde door Evert Ruiter;
- 24 oktober – thema-avond vleermuizen in het kader van de Nacht van de nacht door Theo Douma.
- 1 november – natuurwerkdag Varsenerveld
- 29 november – diersporenexcursie Arriën door Arend Spijker.

De lezingen en thema-avonden vonden plaats in de gebruikelijke locatie: het Natuurinformatiecentrum Ommen.

De op 14 juni geplande weidevogelexcursie naar Borkener Paradijs is door gebrek aan belangstelling helaas niet doorgegaan.

Het bestuur heeft besloten voorlopig geen "verre" excursies meer te organiseren vanwege de tegenvallende belangstelling hiervoor in de afgelopen jaren. De mogelijkheid wordt wel opengelaten om dergelijke excursies samen met andere organisaties te

organiseren.

Uitgaansmarkt

De vereniging heeft zich gepresenteerd tijdens de Uitgaansmarkt van de gemeente Ommen op 5 september 2008.

Persberichten

Er zijn diverse persberichten zijn verschenen over onze activiteiten. Voorbeelden zijn:

- Debat over edelherten in Vechtdal (12 februari 2008) n.a.v. presentatie van Bas Worm
- Kuijper wil mensen bij elkaar brengen (16 april 2008) n.a.v. ons initiatief Duurzaam Ommen
- Duurzaam energiebeleid aanzwengelen (16 april 2008) n.a.v. ons initiatief Duurzaam Ommen
- Veel animo voor schoonmaakactie (4 juni 2008) n.a.v. onze gezamenlijke actie "Ommen schoon, heel gewoon" met de gemeente
- Kerkuilenpaar vindt bijzondere plek voor nest (1 juli 2008) n.a.v. broedgeval
- Veel vogels geteld op uitkijkpunt Junne (7 oktober 2008) n.a.v. jaarlijkse internationale vogeltelling

Overige activiteiten

Op verzoek van andere organisaties zijn de volgende activiteiten verzorgd:

24 april	Excursie Dunamis Lemelerberg.
19 mei	excursie Rode Kruis Junner koeland.
12 juni	excursie voor vogelvereniging de Tuinfluiter Lemelerberg
30 november	Excursie Dunamis Eerde.
17 december	presentatie over Robuuste Verbindingszone, jaarvergadering Ommer Marke

Jaarverslag 2008 Vogelwerkgroep

Bijeenkomsten

Dit jaar hebben we 6 bijeenkomsten gehouden waarop we onze plannen en activiteiten hebben besproken.

Nestkastjes

In de volgende gebieden hebben wij weer nestkastjes gecontroleerd. Hoogengraven, Junne, Vlierbelten, Landgoed Vilsteren, Landgoed Beerze, Het Laar, Ada's, Hoeve en Besthmen.

Watervogeltellingen

In de maanden oktober 2008 t/m maart 2009 worden weer de bekende watervogeltellingen voor de provincie en SOVON gedaan.

Euro Birdwatch

Ook hieraan is dit jaar weer meegedaan. We hebben nu niet op de Lemelerberg geteld maar op de uitkijkpost langs de Vecht bij Junne. Dit jaar wel een geslaagde telling.

Bosuilen

De bezetting van de kasten was beter dan in 2007. Hoewel naar ons idee de stand nog niet terug is bij die van een aantal jaren geleden. 6 broedse We telden in onze kasten 6 broedsels.

Kerkuilen

Zoals te verwachten waren de resultaten minder dan in 2007. Dit is gelegen in een minder aanbod van muizen. In totaal hadden we in onze regio 27 broedsels.

Steenuilen

Wat meer nestkasten en een betere controle heeft geresulteerd in een kleine toename van het aantal waargenomen nestlocaties. De schatting is 11 broedparen in ons werkgebied.

Raven

Tot ons grote genoegen is er dit jaar een tweede ravenhorst bijgekomen met een gunstig broedresultaat. Dus tot nu toe 2 succesvolle horsten in ons gebied. Losse waarnemingen komen uit alle grotere bosgebieden in onze omgeving.

Roofvogels

Dit is toch weer wat teleurstellend geweest. Het aantal door ons gevonden havikhorsten is nog steeds niet op het oude niveau teruggekeerd. Wel heeft een van de 2 broedsels van de wespindief tot een positief resultaat geleid.

Nachtzwaluwen

Met de nachtzwaluwen was het dit jaar iets minder dan vorig jaar. Nu 17 territoria tegen 15 in 2007.

Gierzwaluwen

Met de gierzwaluwen gaat het nog steeds goed. Van de aangeboden kunstnesten is nog steeds geen gebruik gemaakt.

Zwarte stern

De vlotjes die we een paar jaar geleden weer uitgelegd hebben, hebben tot nu toe nog geen resultaten opgeleverd.

Gierzwaluwen

Dit jaar zijn er 43 gierzwaluwnesten geteld. Dat is minder dan vorig jaar. We zullen proberen volgend jaar met meer mensen te tellen, omdat de nesten nogal verspreid zitten.

Observatiehut

Op initiatief van de vwg zijn we begonnen aan het opknappen van de observatie hut op het Junner koeland. Door de slechte weersomstandigheden is de klus nog niet klaar en zullen we deze in het voorjaar 2009 afmaken.

RWS N 36 / N 34

Voor Rijkswaterstaat gaan we 30 nestkasten plaatsen, dit in het kader van een compensatieregeling voor de aanleg van de omleiding N 36 / N 34. Het gaat om 8 kerkuilkasten, 8 steenuilkasten, 8 torenvalkkasten en 6 bosuilkasten.

Excursies

In het najaar is er een excursie naar het Lauwersmeer gemaakt.

Landelijke bijeenkomsten

Diverse landelijke bijeenkomsten zoals de Roofvogeldag, de Uilendag, de Provinciale vogelaarsdag en het Vogelfestival zijn weer door diverse leden van de vogelwerkgroep bezocht.

Jaarverslag 2008 Zoogdierenwerkgroep

"2008 als aanloop naar 2009."

Het jaar 2008 was voor de zoogdierenwerkgroep een jaar waarin we ons opnieuw oriënteerden op nieuwe en bestaande doelen.

Een van de doelen was het continueren van het vleermuizeninventarisatie project, omdat dit project de laatste jaren gewoon heeft doorgedraaid was het "slechts" een kwestie van vastleggen, de trouwe vrijwilligers doen de rest.

Dat we in 2008 niet stil hebben gezeten blijkt wel uit de volgende opsomming van activiteiten:

- Inventariseren vleermuizenkasten Eerde en het Eerder Achterbroek, 3x
- Schoonmaken, verhangen en herstellen van de 110 vleermuizenkasten.
- Gebied Varsen/Vlierbelten beoordeeld op potentie als foerage/ verblijfgebied voor vleermuizen.
- Informatie avond over vleermuizen door Theo Douma.
- Drietal vleermuistellingen bij de zuivelfabriek en eenmaal op een zolder van een oude boerderij.
- Bijwonen van een bijeenkomst over dassen en hun verblijfplaatsen. Doel hiervan is om de krachten te bundelen van de verschillende mensen die in het Vechtdal bezig zijn met het inventariseren van dassen. Als platform of dassenberaad hebben we afspraken gemaakt over het monitoren van de bekende burchten en over het vastleggen van nieuwe burchten. Het vastleggen van al deze gegevens gebeurt door onze werkgroep.
- Tenslotte hebben we een oproep gekregen van de nationale databank "flora en fauna" om onze medewerking te verlenen aan de realisatie van een zoogdierenatlas. Door het verzamelen van meldingen hoopt deze organisatie een goed beeld te krijgen van de aanwezigheid van zoogdieren in ons gebied. Dit sluit naadloos aan op onze oproep om waarnemingen vooral te blijven melden!!

Zoals een ieder in de laatste Meander heeft kunnen lezen gaan we ons in de toekomst toeleggen op het inventariseren van dassenburchten, boommarters en hun verblijven en krijgt ook de eekhoorn onze aandacht.

Op 27 februari vindt er een thema avond over de boommater plaats waarna het veldwerk kan beginnen!

Jaarverslag 2008 plantenwerkgroep

De plantenwerkgroep ziet terug op een succesvol jaar.

De werkzaamheden en inventarisaties van de plantenwerkgroep hebben zich ook dit jaar afgespeeld in het Varsenerveld. We hebben gemaaid, gehooïd en boomopslag verwijderd. Ook zijn er diverse inventarisaties uitgevoerd. De belangstelling om mee te werken in het Varsenerveld is heel goed te noemen. Blijkbaar heeft de plantenwerkgroep een juiste mix gevonden voor werk, educatie en ontspanning waardoor men graag terugkomt om op zijn of haar vrije zaterdagmorgen te komen werken. Inmiddels hebben zich 50 mensen opgegeven om mee te werken in het Varsenerveld.

De Gemeente Ommen zijn we dankbaar voor de goede samenwerking. Dit gebeurt in het bijzonder door het beschikbaar stellen van materieel voor de maaiwerkzaamheden.

Uit de indrukwekkende lijst van bijzondere planten en diersoorten blijkt dat onze inspanning van de laatste 10 jaren zijn vruchten afwerpt.

Er wordt jaarlijks ruim 300 uur door vrijwilligers in het Varsenerveld gewerkt

Het meest spectaculaire dit jaar was de terugkeer van de *gevlekte orchis* (zie

afbeelding).

Ter gelegenheid van dit heugelijke feit heeft Henk Ruiters tijdens een korte picknick op 1 juli Burgemeester en Wethouders van Ommen getraakteerd op appeltaart. Dit had hij destijds beloofd aan Mieke van de Weij in het televisieprogramma de verkiezing van "de mooiste plek van Nederland" omdat hij hoopte op de terugkeer van deze fraaie plant.

Een 15 tal personeelsleden van de Rabobank heeft op 19 september evenals vorig jaar een middag boomopslag verwijderd.

TV oost heeft tv opnames gemaakt voor het programma "Boeren burgers buitenlui" (RTV oost uitzending gemist: Boeren burgers buitenlui 5 november)

Ook zijn er weer diverse groepen over het gebied geïnformeerd of in het gebied rondgeleid:

- 9 april lezing varsenerveld vrouwenvereniging Marle.
- 16 april lezing varsenerveld vrouwenvereniging Passage Ommen
- 25 juni Excursie PKN Varsenerveld
- 1 juli B&W Ommen bezoek Varsenerveld.
- 18 augustus lezing Varsenerveld Rotary
- 19 sept. Personeel Rabobank werkdag Varsenerveld
- 12 november lezing Varsenerveld thuiszorg

Op 25 juni is er een inventarisatie uitgevoerd door de landelijke *Plantensociologische kring Nederland*.

Zij hebben diverse vegetatie-opnames gemaakt in het gebied en hier een verslag van gemaakt.

Ze waren bijzonder enthousiast over de ongekend hoge botanische kwaliteit van deze, voor hen nog onbekende, natuurparel.

Op zaterdag 27 september was het de jaarlijkse hooidag. 25 mensen togen aan het werk. Aanvankelijk gaf mist het werken in het Varsenerveld iets mysterieus. Een uur later werkten we onder een strak blauwe lucht. De donderdag ervoor was er al door een aantal mensen gemaaid. We konden ook dit jaar weer gebruik maken van uitstekende maaiparaatuur die geheel belangeloos ter beschikking werd gesteld door Staatsbosbeheer. Op vrijdagavond werd met de maaimachine van de gemeente het resterende deel gemaaid.

De eerste zaterdag in november is het de jaarlijkse landelijke Natuurwerkdag. Ook dit jaar hebben we met het Varsenerveld op 1 november hieraan deel genomen. Landschap Overijssel stelde kruitwagens, plagschoppen en grepen ter beschikking. 20 mensen verzamelden zich bij Thea Dijkema en Louis van Vilsteren aan de Witharenweg, waarna men gezamenlijk naar het Varsenerveld trok. De landelijke Natuurwerkdag trekt ieder jaar weer mensen van buitenaf. Voor hen en voor de mensen die het gebied nog niet zo lang kennen gaf Henk Ruiters aan het eind van de ochtend een korte rondleiding en vertelde het één en ander over het gebied.

Rode lijstsoorten Varsenerveld 2007-2008

(vetgedrukt = Europese Habitatrichtlijn)

(cursief 2008 niet meer aangetroffen)

Moeraswolfsklauw

Bruine snavelbies

Witte snavelbies

Veenbies

Stijve ogentroost

Hondsviooltje

valkruid

Heidekartelblad

Moeraskartelblad

Welriekende nachtorchis

Gewone vleugeltjesbloem

Liggende vleugeltjesbloem

Sierlijke vetmuur

Blauwe knoop

Klokjesgentiaan

Vlottende bies

Witte waterranonkel

Wateraardbei

Moerassmele

Addertong

Echte guldenroede

Bleekgele drooglboem

Ronde zonnedauw

Kleine zonnedauw

Stijve moerasweegbree

Lavendelheide

Kleine veenbes

Kleine valeriaan

Vetblad

Kussentjesveenmos

Klein warkruid

Dwergvas

Canadees hertshooi

Moerashertshooi

Pilvaren

Gevlekte orchis

Bevertjes

Grondster

Beenbreek

Groot nerfpuntmos-Reuzenpuntmos

lycopodiella inundata

Rhynchospora fusca

Rhynchospora alba

Trichophorum cespitosum

Euprasia stricta

viola canina

arnica montana

Pedicularis sylvatica

Pedicularis palustris

platanthera bifolia

polygala vulgaris

polygala serpyllifolia

sagina nodosa

Succisa pratensis

gentiana pneumonanthe

eleogiton Fluitans

ranunculus ololeucos

potentilla palustris

deschampsia setacea

ophioglossum viride

Solidago virgaurea

gnaphalium luteo-album

Drosea intermedia

Drosera rotundifolia

Echinodurus ranunculoides

andromeda polifolia

Oxycoccus palustris

valeriana dioica

pinguicula vulgaris

Sphagnum Compactum

Cuscuta epithymum

Radiola linoides

Hypericum canadense

Hypericum elodes

Pilularia globulifera

Dactylorhiza maculata

Briza media

illecebrum verticillatum

Narthecium ossifragum

Calliergon giganteum.

Waterspitsmuis

Das

Boomleeuwerik

Boompieper

Geelgors

Dodaars

Geoorde fuut

Matkop

Wintertaling

Kneu

Zwarte specht

Levendbarende hagedis

Heikikker

Bruine kikker

Meerkikker

Poelkikker

Bastaardkikker

Kleine watersalamander

Ruige aardtong

Heideknotszwam

Zwartwordende wasplaat

Gele knotszwam

Verblekende knotszwam

Vuurzwammetje

Veenmosvuurzwammetje

Sneeuwzwammetje

Zwartsneesatijnzwam

Veenmosgordijnzwam

Gele Wilgengordijnzwam

Glassnijder

Bandheidelibel

Tengere pantserjuffer

Vroege glazenmaker

Venwitsnuitlibel

Noordse winterjuffer

Bruine winterjuffer

Koraaljuffer

Plasrombout

Hygrocybe coccineocrenata,

Entoloma serrulatum

Cortinarius tubarius

Cortinarius cinnamomeoluteus

Groentje

Bruine vuurvlinder

Zilveren maan.

Moerassprinkhaan

Grote modderkruiper

Rendiermos

Jaarverslag 2008 Gebiedsbescherming

Biomassa

In 2007 is in onze vereniging het initiatief ontstaan voor een project om biomassa op lokaal niveau te verwerken. Doel is het bij elkaar brengen van vraag en aanbod van biomassa (groenafval, bermmaaisel, houtsnippers e.d.) en het verkennen van een mogelijke samenwerking om tot een duurzaam energie-eindproduct te komen. In samenwerking met de Gemeente Ommen zijn de relevante partijen bij elkaar gekomen. Diverse besprekingen hebben er toe geleid dat de ROVA ons initiatief verder vorm en inhoud geeft. Onlangs is de gemeente Hardenberg ook hierbij betrokken.

Gebiedsvisie Witharen

Onze vereniging is vertegenwoordigd in de werkgroep gebiedsvisie Witharen. De bewoners ontwikkelen hier een eigen visie over hoe dit gebied zich verder kan ontwikkelen. Onze vereniging brengt vooral natuur- en landschapkennis in en vraagt aandacht voor de realisering van de robuuste verbindingzone.

Natura 2000

We zijn vertegenwoordigd in de Klankbordgroep die het beheerplan opstelt voor het

Natura 2000- gebied Vecht en Beneden Regge.

Verkeerscirculatieplan

De vereniging is vertegenwoordigd in de klankbordbijeenkomst Verkeerscirculatieplan Ommen.

Waterkwaliteit Vechtarm Olde Vechte

Op verzoek van de gemeente Ommen heeft de vereniging geadviseerd over maatregelen ter verbetering van de waterkwaliteit in de Vechtarm Olde Vechte.

Voormalig motorcrossterrein

Met Staatsbosbeheer is gesproken over een gewenste inrichting van het voormalig crossterrein. De vereniging heeft de voorkeur om het halfopen heideterrein door te trekken tot aan het Junner Koeland. Er is tevens geadviseerd bij inrichting van het terrein gebruik te maken van het "Overlevingsplan bos en natuur".

Zwerfvuilactie gemeente Ommen

In samenwerking met de gemeente Ommen is een zwerfvuilactie georganiseerd met de naam "Ommen schoon, heel gewoon". Op 6 juni 2008 werd ca. 150 kg afval door Ommers scholieren en begeleiders uit onze Vereniging bij elkaar gesprokkeld. Maar liefst 340 scholieren hebben meegewerkt aan de actie.

Nacht van de Nacht

In samenwerking met het Natuurinformatiecentrum is hieraan aandacht besteed. Op vrijdagavond 24 oktober was een thema-avond over vleermuizen en op zaterdagavond 25 oktober een nachtwandeling bij Steile Oever. Er was een goede belangstelling.

Beheer Junner Koeland

In samenwerking met de Rijks Universiteit Groningen (RUG) werd met Staatsbosbeheer een terreinbezoek gebracht aan het Junner Koeland. Kennisuitwisseling vond plaats over de effecten van de paardenbegrazing op de rivierduinvegetaties. Vooralsnog wordt de paardenbegrazing voor 2 jaar voortgezet met monitoring door RUG.